

Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc
☪

BÀI DỰ THI
TÌM HIỂU GIÁ TRỊ LỊCH SỬ - VĂN HÓA ĐỒNG NAI 2012

Họ và tên: Nguyễn Thị Hoài Phương.

Ngày sinh: 30-10-1996.

Giới tính: Nữ.

Nghề nghiệp: Học sinh.

Dân tộc: Kinh.

Chức vụ: Đoàn viên.

Đơn vị học tập: Lớp 11 Anh 1. Trường THPT Lương Thế Vinh.

Nơi thường trú: Phòng F4. KTX Lương Thế Vinh, Đồng Nai.

Số điện thoại: 0164 806 3016.

Email: octieu96@gmail.com

*Chừng nào còn nước Đồng Nai
Anh còn giết giặc không sai lời thề.*

Bao năm tháng trôi qua, câu thơ ấy vẫn còn đọng lại trong trái tim những con người yêu mến vùng đất nắng gió Đồng Nai với những chiến công hiển hách trong từng chặng đường lịch sử dân tộc. Chàng trai nhún nhủ với cô gái lời núi sông “giết giặc không sai lời thề” cũng đã khẳng định phần nào tấm lòng yêu nước, quyết hy sinh cho dân tộc của con người vùng đất này. Thật vậy, giờ từng trang sử, ta bắt gặp biết bao con người, biết bao số phận nhưng họ đều có một điểm chung là coi quê hương là một phần máu thịt của mình. Một lần tình cờ, tôi có dịp đến tham quan di tích **Đền thờ Đoàn Văn Cự và 16 nghĩa quân**. Chính hình ảnh của vị tướng Đoàn Văn Cự anh dũng, kiên cường đã làm tôi vô cùng tâm đắc và tự hào.

Đoàn Văn Cự sinh năm Ất Mùi (1835) tại làng Bình An, huyện Bình An, tỉnh Biên Hòa (nay là quận Thủ Đức, thành phố Hồ Chí Minh). Từ nhỏ ông đã nổi tiếng là người thông minh, học giỏi. Cha ông, một nhà nho yêu nước, có tinh thần chống Pháp, vì bị đối phương theo dõi, ông phải rời bỏ Thủ Đức để tha hương. Nối chí cha, Đoàn Văn Cự đến cư ngụ tại một nơi hẻo lánh ở ấp Vĩnh Cửu thuộc xã Tam Hiệp, huyện Châu Thành, tỉnh Biên Hòa xưa (nay thuộc phường Tam Hiệp, thành phố Biên Hòa, tỉnh Đồng Nai) sống bằng nghề dạy học và hốt thuốc, cứu chữa cho dân.

Qua những buổi giảng đạo, ông khơi dậy lòng yêu nước, căm thù giặc trong nhân dân, chiêu tập những người có cùng chí hướng mưu đồ đại sự. Dù ở tuổi 67, ông vẫn luôn nung nấu ý chí đánh giặc, coi việc nghĩa là việc đại sự, một lòng vì nước, vì dân. Đoàn Văn Cự chọn vùng Bưng Kiệu, thôn Vĩnh Cửu (xã Tam Hiệp) làm căn cứ, tổ chức lực lượng theo lối Thiên Địa Hội (Hội kín) với mục đích Đánh đuổi ngoại bang, giành độc lập, thiết lập chế độ quân chủ, và nêu cao khẩu hiệu “Bãi Pháp phục Nam”. Trong vòng ba năm (1902-1905) đội ngũ chống Pháp của ông được sự ủng hộ

manh mẽ của nhân dân khắp miền Đông Nam kỳ. Tuy nhiên hoạt động của nghĩa quân luôn chịu sự dòm ngó, theo dõi của chính quyền thực dân.

Khi mọi việc còn đang trong giai đoạn chuẩn bị, thì thực dân Pháp dò la được. Để ngăn chặn ảnh hưởng và dập tắt phong trào, sáng 12-4-1905, chúng kéo xuống bao vây căn cứ Bung Kiệu. Đúng lúc không còn quân canh phòng, một toán quân khá đông bao vây nhà ông, tên Quan ba cùng tập lính vượt suối Linh tiến vào. Đến ngưỡng cửa, chúng gặp ông trong bộ chiến phục oai nghi: đầu chít khăn lụa điều, mình buộc thắt lưng màu hồng, giắt đoản đao đầu hồ. Thấy địch, nhanh như cắt, ông xoay người rút đao chém vào đầu tên Quan ba nhưng hấn tránh kịp. Tên này thoát chết, rút súng bắn lại, không may, Đoàn Văn Cự trúng đạn. Ông hy sinh trước bàn thờ Tổ, lúc bấy giờ, dù đã 70 tuổi mà tướng mạo ông hãy còn phương phi, nằm chết trên vũng máu với vẻ hiên ngang của một trang võ tướng. Sau khi giết được thủ lĩnh Đoàn Văn Cự, viên quan ba cho lính đốt phá căn cứ, bắn giết và truy đuổi nghĩa quân cho đến ngày hôm sau. Kết cục, ngoài Đoàn Văn Cự, còn có 16 nghĩa quân đã hy sinh tại trận.

Phong trào Hội kín Đoàn Văn Cự tuy thất bại nhưng tinh thần yêu nước, vì đại nghĩa của tổ chức này đã góp phần tô thắm trang sử chống ngoại xâm hào hùng của vùng đất Biên Hòa – Đồng Nai. Dẫu thời gian đã trôi qua, tấm gương can liệt của Đoàn Văn Cự và 16 nghĩa sĩ vẫn sáng mãi với khí thiêng sông núi, góp phần làm rạng rỡ “hào khí Đồng Nai”. Họ mất đi mà anh linh vẫn còn phảng phất trong tâm trí của những con người Đồng Nai biết yêu mến và trân trọng nét đẹp lịch sử.

Ghi nhớ công ơn hy sinh vì đại nghĩa, người dân Đồng Nai đã xây dựng **Mộ và Đền thờ Đoàn Văn Cự cùng 16 nghĩa quân**. Đây là di tích lịch sử - văn hóa có giá trị, được Bộ Văn hóa - thông tin xếp hạng di tích lịch sử - văn hóa cấp Quốc gia tại Quyết định số 722/QĐ-BVHTT ngày 25 tháng 4 năm 1998.

Phần mộ là nơi an táng Đoàn Văn Cự và 16 nghĩa binh tử vong trong trận tấn công của Pháp vào Bung Kiệu năm 1905. Mộ tọa lạc trên khu bình địa tổng kho Long Bình, phường Long Bình, cách trung tâm thành phố Biên Hoà 8km. Nguyên thủy chỉ là nấm mồ chôn cất đơn sơ, năm 1990 ngôi mộ được trùng tu lại theo lối xây cất mới. Mộ hình chữ nhật, dài 16,5m; rộng 2m; cao 0,5-0,75m. Phía sau là ngôi miếu nhỏ thờ hương hồn Đoàn Văn Cự và 16 nghĩa binh, bài trí đơn giản. Khu mộ được bảo vệ bởi hai vòng rào bằng gạch, có cổng ra vào. Bao quanh khu mộ là dòng suối Linh Tuyền trong xanh, tiếng nước róc rách suốt ngày đêm đưa hồn các tử sĩ vào cõi vĩnh hằng.

Phần đền được xây cất từ năm 1956, tọa lạc trên khu đất bằng phẳng thuộc phường Tam Hiệp, bên Quốc lộ 15, cách phần mộ khoảng 1 km về hướng đông bắc. Đền thờ rộng 3.000m², kiến trúc theo kiểu chữ tam, gồm hai phần chính: nhà võ ca và chánh điện.

Nhà võ ca chiếm diện tích 303,75m², đối diện với đền thờ chính. Bên trong có sân khấu nhỏ bằng gỗ là nơi tổ chức hát bội, biểu diễn văn nghệ vào các dịp lễ. Mặt sân khấu đối diện với chánh điện. Trước khi vào chánh điện phải qua nhà bái. Đây là

nơi khách thập phương ra vào hành lễ, diện tích 75,465m², mái lợp ngói móc, nền cao 0,5m xây bằng đá ong lót gạch bông, được chia làm ba gian, mỗi gian đều có bàn hương án. Trước đền có cặp lý ngư hoá long châu mặt trời, biểu tượng cuốn thư cây giáo, hai bên là hai con rồng bằng gốm men xanh.

Nối tiếp nhà bái đường là chánh điện, diện tích 129,87m² gồm bốn mái lợp ngói móc, trên nóc có cặp rồng châu pháp lam, chia thành ba gian bởi những hàng cột gỗ sao, trên cột đều có liễn đối. Gian chính giữa thờ thần, bàn hương án bằng gỗ khắc chạm rồng châu mặt trời, chim muông... được sơn son thếp vàng, hai bên là hàng bát bửu. Phía sau chánh điện là nhà khách và nhà bếp. Nơi đây dùng để tiếp khách và nấu ăn trong những ngày lễ trọng.

Đáo lệ hàng năm, đến ngày 8 tháng 4 âm lịch, nhân dân địa phương thiết lễ giỗ bằng một độ tế rất long trọng, tưởng nhớ hùng khí của Đoàn Văn Cự và 16 tử sĩ vì đại cuộc xả thân.

Hiện nay, do ảnh hưởng của một bộ phận thiếu ý thức và tác động của môi trường, dòng suối Linh Tuyền xinh đẹp, thơ mộng, nơi Cù và các nghĩa binh ngã xuống ngày nào giờ đã trở thành “điểm đen” ô nhiễm của TP.Biên Hòa, làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến ngôi mộ. Mỗi ngày, con suối phải hứng chịu hàng ngàn tấn rác, nước thải từ các khu dân cư xung quanh và các khu công nghiệp gần đó đổ xuống nên dòng nước không chỉ biến màu mà còn bốc lên mùi hôi nồng nặc. Nước đen sì, đặc quánh, sủi bọt trắng xóa cùng mùi xú uế bốc lên bao phủ quanh di tích khiến nơi đây mất hẳn đi vẻ tôn nghiêm, trang trọng. Đã thế, di tích này còn nằm trong khu đất trũng, mùa mưa thường ngập lụt nên đã bị xuống cấp trầm trọng. Các cơ sở sản xuất gây ô nhiễm hết năm này đến năm khác, mặc dù bị phạt hành chính nhiều lần nhưng quyết định xử phạt chưa kịp ráo mực thì chất thải lại tiếp tục tuôn trào ra suối.

Ngày 17/6/2007 UBND tỉnh Đồng Nai và Sở Văn hóa Thông tin đã thống nhất phương án 02 do UBND phường Long Bình đề xuất: mở rộng 16.000 m² từ Xa Lộ Hà Nội vào với chiều dài 300 m để nối rộng và nâng cao phần lăng mộ, tạo thành khu hoa viên, xây dựng công trình văn hóa, công viên cây xanh và hành lang Suối Linh. Tuy nhiên, do thiếu kinh phí và một số lý do khác nên đến nay dự án vẫn chưa được tiến hành, trong khi khu di tích thì đang xuống cấp nghiêm trọng.

Di tích văn hóa – lịch sử **Mộ và Đền thờ Đoàn Văn Cự cùng 16 nghĩa quân** là minh chứng vô giá cho niềm tự hào dân tộc trong cuộc kháng chiến chống ngoại xâm, chứa đựng giá trị vật thể và phi vật thể, phản ánh bản sắc, tâm hồn, bản lĩnh, khí phách của người dân Đồng Nai. Việc giữ gìn, tôn tạo giá trị ấy là trách nhiệm của cả cộng đồng. Lãng quên, làm ảnh hưởng xấu tới di tích là đang làm mất đi nét đẹp “uống nước nhớ nguồn” của dân tộc ta bao đời nay. Chính vì vậy, theo tôi, các tổ chức chính quyền địa phương, các cơ quan có trách nhiệm của tỉnh Đồng Nai cần nghiêm túc chú trọng vào việc cải tạo tình trạng ô nhiễm dòng suối Linh Tuyền. Nếu các cơ quan vẫn cải tạo con suối này một cách “nửa vời”, không kết hợp đồng bộ với việc phát triển hạ tầng, khu công nghiệp thì sẽ tốn kém nhiều chi phí mà kết quả không hề khả quan hơn. Cần xử phạt nặng những nhà máy, xí nghiệp, hộ gia đình cố tình xả rác thải, nước thải chưa qua xử lý xuống sông gây ô nhiễm. Ngoài ra, nên thường xuyên tổ chức vệ sinh khu vực quanh lăng mộ và khuôn viên đền thờ, nhấn mạnh ý nghĩa của việc chăm sóc, bảo vệ khu di tích. Từ đó, tổ chức tuyên truyền, nâng cao ý thức mỗi người dân cũng như các bạn học sinh để có thể bắt tay ngay vào việc cải tạo, giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa – lịch sử quý báu này ngay hôm nay.

Tìm hiểu giá trị văn hóa – lịch sử Đồng Nai

Trải qua bao chiến tranh gian khổ, càng thể hiện rõ bản lĩnh và ý chí kiên cường của những con người tuy bé nhỏ về vóc dáng nhưng mạnh mẽ về nghị lực vùng đất Đồng Nai. Tôi như yêu thêm mảnh đất nơi mà tôi sinh ra và lớn lên để rồi tự nhắc nhở với bản thân phải luôn cố gắng nâng cao tri thức, chung tay bảo vệ những di tích địa phương, đóng góp sức mình xây dựng tỉnh nhà ngày một hiện đại, phát triển, phát huy truyền thống anh dũng, bất khuất của vùng đất anh hùng Đồng Nai.

*Nhà Bè nước chảy phân hai
Lòng Tàu, Soài Rạp, Đồng Nai oai hùng.*

ẢNH TƯ LIỆU
MỘT SỐ DI TÍCH VĂN HÓA – LỊCH SỬ CẤP QUỐC GIA ĐÃ THAM QUAN

* Nơi diễn ra cuộc nổi dậy phá Nhà lao Tân Hiệp 02/12/1956.

(Bộ VH TT xếp hạng là Di tích lịch sử văn hóa theo quyết định số 2754/QĐ/BT ngày 15/10/1994. Địa chỉ: P. Tân Tiến, Tp. Biên Hòa, Đồng Nai)

Tìm hiểu giá trị văn hóa – lịch sử Đồng Nai

*** Đài Chiến sĩ (Đài kỷ niệm).**

(Bộ VH xếp hạng là Di tích lịch sử theo quyết định số 1288/VH-QĐ ngày 16/11/1988.
Địa chỉ: P. Trung Dũng, Tp. Biên Hòa, Đồng Nai)

*** Quảng trường Sông phồ:**

(Bộ VH-TT xếp hạng là Di tích lịch sử theo quyết định số 2307/QĐ ngày 30/12/1991. Địa chỉ: P. Thanh Bình, Tp. Biên Hòa, Đồng Nai)

